

Angående byggnadsminnesförklaring av den s.k. Heidemanska gårdens boningshus och uthus på Boktryckaren 5 i Eksjö

LÄNSSTYRELSENS AVGÖRANDE

Länsstyrelsen förklarar enligt 3 kap 1 § lagen (1988:950) om kulturminnen m m (KML) den s.k. Heidemanska gårdens boningshus och uthus på Boktryckaren 5 i Eksjö för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar med stöd av 3 kap 2 § samma lag följande skyddsföreskrifter.

1. Byggnaderna får inte rivas, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
4. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att byggnadernas kulturhistoriska värde inte minskar.
3. Fastigheten får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras utan Länsstyrelsens tillstånd. Området skall hållas i sådant skick att byggnadernas utseende och karaktär inte förvanskas.

Enligt 3 kap 21 § samma lag gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

BAKGRUND M M

Länsstyrelsen väckte den 15 december 1992 frågan om byggnadsminnesförklaring av den s.k. Heidemanska gårdens två byggnader på Boktryckaren 5 i Eksjö.

Av utredningen framgår i huvudsak följande.

Fastigheten är bebyggd med ett i vinkel uppfört boningshus utmed Nygatan och ett uthus utmed Färgaregatan.

Boningshuset är uppfört av timmer i en och två

KULTUR G KME BESLUT AF211083

våningar. Längan utmed gatan har utkragad övervåning och fasad av falurött liggtimmer. Gårdslängans fasad har faluröd locklistpanel med profilerade locklister. Flertalet av byggnadens fönster är av tvåluftstyp med en spröjs i varje båge. Fönstrens foder är släta och målade i blågrått. Mot gatan finns en huvudentré med fernissade pardörrar av spegeltyp. Mot gårdssidan finns en balkong med träbalustrad. Byggnaden har sadeltak belagt med tvåkupiga tegelpannor. Byggnaden vilar på en sockel av putsad sten.

Uthusbyggnaden är uppförd av timmer i en våning med fasad av falurött synligt liggtimmer. Byggnaden har ett tvåluftsfönster med en spröjs i varje båge. Genom byggnadens mitt går en körport med brädportar. Norra delen av byggnaden har mot gatan två sentida garageportar. Byggnadens sadeltak är belagt med enkupiga betongpannor. Byggnaden vilar på en sockel av kallmurad fältsten.

Boningshuset härrör troligen från 1700-talet. Sannolikt fanns både boningshuset och uthusbyggnaden när gården försäkrades år 1836. Åren 1965-67 genomgick byggnaderna en omfattande ombyggnad varvid bl.a. boningshusets brädfodring togs bort. Interiören ändrades också. Väggmålningar i bottenvåningen kom fram under ombyggnaden.

Det område inom vilket den Heidemanska gården är belägen har av Riksantikvarieämbetet och Länsstyrelsen ansetts vara ett kulturhistoriskt synnerligen märkligt bebyggelseområde enligt 3 kap 1 § KML.

Länsstyrelsen har den 27 januari 1993 upprättat förslag till skyddsföreskrifter.

Eksjö kommun har tillstyrkt förslaget till byggnadsminnesförklaring.

Fastighetens ägare Eksjö, har i yttrande godkänt en byggnadsminnesförklaring och föreslagna skyddsföreskrifter.

Riksantikvarieämbetet har i yttrande den 13 maj 1993 tillstyrkt en byggnadsminnesförklaring.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING

Enligt 3 kap 1 § KML får en byggnad som är synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde eller som ingår i ett kulturhistoriskt synnerligen märkligt bebyggelseområde förklaras för byggnadsminne.

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet

har enligt 3 kap 10 § KML rätt till ersättning av staten om skyddsföreskrifter

1. utgör hinder för rivning av byggnad och skadan därav är betydande i förhållande till värdet av berörd del av fastigheten eller

2. på annat sätt innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörd del av fastigheten.

Medför skyddsföreskrifter att synnerligt men uppkommer vid användning av fastigheten, är staten skyldig att lösa fastigheten om ägaren begär det.

Den aktuella s.k. Heidemanska gården är ett gott och till stora delar välbevarat exempel på en ålderdomlig stadsgård i Eksjö och den har därför ett stort kulturhistoriskt värde. Dock har förändringar, främst i bopningshusets interiör, genomförts vilket medför att byggnaderna inte kan sägas vara synnerligen märkliga enligt nyss nämnt lagrum.

Byggnaderna ingår dock som betydelsefulla element i stadsmiljön norr om Stora Torget. Denna miljö omfattar bl.a. en ytterst välbevarad trähusbebyggelse inom den senmedeltida stadsplanen.

Enligt Länsstyrelsens bedömning får miljön i denna del av Eksjö stadskärna anses utgöra ett sådant bebyggelseområde som avses i lagrummet. Skäl föreligger därför för att förklara de aktuella byggnaderna, såsom ingående i detta område, för byggnadsminne.

För byggnadernas bevarande skall det av Länsstyrelsen den 27 januari 1993 upprättade förslaget till skyddsföreskrifter gälla. Länsstyrelsen bedömer härvid att skyddsföreskrifterna ej skall medföra ersättningsskyldighet gentemot ägare eller innehavare av särskild rätt. Ej heller kan föreskrifterna anses medföra att synnerligt men uppkommer vid användningen av fastigheten.

ÖVRIGT

Länsstyrelsen lämnar i förekommande fall råd och anvisningar i fråga om underhållet av byggnaderna och vårderna av det omkringliggande området.

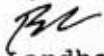
Ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skyddsföreskrifter får ske endast om det föreligger särskilda skäl för sådan ändring. Ansökan om ändring prövas av Länsstyrelsen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos Kammarrätten i

Jönköping genom skrivelse till Länsstyrelsen -
se bilaga (formulär 1).

I den slutliga handläggningen av detta ärende i vilket
länsråd Bo Landholm beslutat och byrådirektör Anders
Franzén varit föredragande har även bitr länsarkitekt
Niklas Aronsson, förste länsassessor Claes von Sydow
och länsantikvarie Per-Olof Ringquist deltagit.

Bo Landholm

Anders Franzén

Kopia till:
Riksantikvarieämbetet, delg kv, laga kraftbevis
Länsmuseet
Eksjö kommun
Inskrivningsmyndigheten, laga kraftbevis
Kulturmiljöenheten
CvS